

ชื่อเรื่อง พฤติกรรมผู้ชายที่ไช้ยาเม็ดคุมกำเนิด เพื่อบำบัดรักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบ
: กรณีศึกษาหมู่บ้านน้ำดิบน้อย ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัย นายจิระ วิภาสวงศ์ เกษศาสตร์บัณฑิต
นายสุรชัย นิมิไพบูลย์วัฒน์ เกษศาสตร์บัณฑิต
นางสาวอินทริยา นำปุ่นศักดิ์ เกษศาสตร์บัณฑิต, สาธารณสุขศาสตรมหา
บัณฑิต
นางสาวยุพิน นำปุ่นศักดิ์ เกษศาสตร์บัณฑิต
นางสาวสุภาวดี ต้นติวรานุรักษ์ เกษศาสตร์บัณฑิต

สังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน

ที่ปรึกษา นายแพทย์อนุสรณ์ สิทธีราษฎร์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยมาส สินรุประมา มหาวิทยาลัยพายัพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมและจำนวนของผู้ชายที่ไช้ยาเม็ดคุมกำเนิด เพื่อบำบัดรักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบ และเพื่อให้ผลการศึกษานี้เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษาวิจัยต่อไป เกี่ยวกับผลของยาเม็ดคุมกำเนิดที่มีต่อ โรคระเพาะอาหารอักเสบ การศึกษาทำในกลุ่มผู้ชายที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้ำดิบน้อย ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ด้วยวิธีการสำรวจ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม และการสังเกต ผลการศึกษานำมาวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงบรรยาย

ผลการศึกษา พบว่าหมู่บ้านนี้มีผู้ชายที่เคยเป็นโรคระเพาะอาหารอักเสบ หรือกำลังเป็นจำนวน 118 คน มีผู้ที่ไช้ยาเม็ดคุมกำเนิดเพื่อบำบัดรักษาโรคนี้ จำนวน 13 คน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ชายที่ไช้ยาเม็ดคุมกำเนิดในการบำบัดรักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบจำนวน 11 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นโรคระเพาะอาหารอักเสบที่มีอาการตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงรุนแรงมาก โดยมีสาเหตุจากการรับประทานอาหารที่มีรสเผ็ดจัดหรืออาหารหมักดอง รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา ดื่มเหล้า มีความเครียดและหงุดหงิดบ่อย และจากการไช้ยาของแก้ปวด ทุกรายเคยใช้วิธีการรักษาด้วยการซื้อยากินเอง หรือเข้ารับการรักษาในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ หรือเอกชน บางรายรักษาโดยหอมพื้นบ้านหรือหอมนั่งทางใน ซึ่งทุกรายประสบความสำเร็จในวิธีการรักษาดังกล่าว เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลเรื่องการไช้ยาเม็ด

คุณกำเนิดในการบำบัดรักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบจากญาติ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน พระ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งผู้แนะนำมีทั้งที่เคยใช้แล้วได้
ผล หรือไม่เคยใช้แต่ได้รับการบอกเล่าต่อ ๆ กันมา กลุ่มตัวอย่างจะทดลองใช้ทั้ง ๆ ที่ส่วนใหญ่ไม่
เชื่อ แต่เพราะอยากหายจากโรคระเพาะอาหารอักเสบ และคิดว่าคงจะไม่เกิดอันตรายใด ๆ ยา
เม็ดคุณกำเนิดที่ใช้เป็นชนิดที่มีปริมาณฮอร์โมนคงที่แบบ 28 เม็ด มีหลายยี่ห้อ ส่วนใหญ่จะรับ
ประทานวันละ 1 เม็ด หลังอาหารเช้าหรือก่อนนอนติดต่อกันทุกวัน โดยไม่รับประทานเม็ดที่เป็น
วิตามินและเกลือแร่ ปริมาณยาที่ใช้มีตั้งแต่ 20 เม็ดจนถึง 5 แผง ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 1 เดือนจนถึง 2
ปี ผลปรากฏว่าเมื่อใช้ยาเม็ดคุณกำเนิดแล้วอาการของโรคระเพาะอาหารอักเสบจะทุเลาลงจนถึง
หายขาด สามารถกลับมารับประทานอาหารหรือสิ่งที่เป็นสาเหตุของโรคระเพาะอาหารอักเสบได้
ปัจจุบันส่วนใหญ่หายป่วยจากโรคระเพาะอาหารอักเสบและหยุดใช้ยาเม็ดคุณกำเนิดแล้ว มีที่ยัง
คงใช้อยู่เพื่อให้แน่ใจว่าหายป่วยจริง 1 รายจะใช้ยาเมื่อมีอาการเท่านั้น 1 ราย และอีก 1 รายเคยใช้ยา
แล้ว 1 แผง ไม่ได้ผลแต่จะลองใช้ใหม่ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมี 2 รายที่เกิดอาการผิปกติของร่างกาย
คือ มีหน้าอกนูนขึ้นคล้ายหน้าอกผู้หญิง และเจ็บระคายเคืองหัวนม 1 ใน 2 รายนี้มีน้ำหนักเพิ่ม
ความต้องการทางเพศลดลง แต่เมื่อหยุดใช้ยาอาการดังกล่าวหายไปภายใน 1-2 สัปดาห์ กลุ่ม
ตัวอย่างทุกรายยืนยันว่าหากเป็นโรคระเพาะอาหารอักเสบอีก จะใช้ยาเม็ดคุณกำเนิดรักษาอีก และ
เชื่อว่าสามารถใช้ได้ผลดี แม้จะทราบว่ายาเม็ดคุณกำเนิดใช้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในผู้หญิง
บางรายมีการแนะนำให้ผู้อื่นใช้ด้วยส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่ายาเม็ดคุณกำเนิดจะรักษาโรคระเพาะ
อาหารอักเสบในผู้หญิงได้

จากผลการศึกษาสรุปว่า พฤติกรรมที่ผู้ชายใช้ยาเม็ดคุณกำเนิดเพื่อบำบัดรักษาโรคระ
เพาะอาหารอักเสบมีอยู่จริงในชุมชน มีการถ่ายทอดประสบการณ์การใช้กันอย่างกว้างขวาง
ในหลายพื้นที่ ผลของการใช้ยาเม็ดคุณกำเนิดทำให้ผู้ป่วยที่เป็นโรคระเพาะอาหารอักเสบมีอาการ
ดีขึ้น แม้ว่าจะยังไม่สามารถหาเหตุผลอธิบายได้ว่ายาเม็ดคุณกำเนิดออกฤทธิ์รักษาโรคได้อย่างไรซึ่ง
น่าจะได้มีการศึกษาวิจัยต่อไปว่า ยาเม็ดคุณกำเนิดสามารถใช้รักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบได้
จริงหรือไม่